

Miehtanskovvi máná ovddasteddjiide Boahkuhit mánáid ja nuoraid vuollel 16 jagi

Covid-19 birra

Covid-19 (koronadávda) dagaha vuosttamužžan vuoiŋjahatvuolšši, muhto sáhttet leat dávdamearkkat eará orgánain maid. Vuoras olbmui ja rávis olbmui geain leat bistevaš dávddat lea stuoramus várra duođalaččat buohccát koronadávddain. Mánát ja nuorat buohccájit háreve duođalaččat koronadávddain.

Koronaboahkuheami birra mánáide 5-15 jagi

Sáhtta leat posiitivvaš boahkuhit mánáid gaskal 5-15 jagi, muhto lea ráddjejuvvo ávki go jo lea hui unnán riska duođalaččat buohccát. Mánát ja nuorat sáhttet maidái bures suodjaluvvot jus sii vásihit koronainfekšuvna. Koronaboahkuheami lea erenoamáš áigegeuvdil: a) mánáide geain leat kronalaš dávddat, b) mánáide geain lea lagaš oktavuoha olbmuid geat gullet riskajovkui, c) mánáide geat galget leat riikkas gos lea stuorát riska njoammuvvot dahje váddásat beassat dearvvašvuodabálvalusaide go Norggas.

Norggas geavahuvvo dušše mRNA-boahkut Comirnaty (BioNTech og Pfizer) mánáide ja nuoraide. Lea sierra mánáiddosa mii lea dohkkehuvvo mánáide dan rájes go lea 5 jagi gitta 11 jahkásaččaide. 12 jagi rájes geavahuvvo seamma dosa go rávisolbmui. Boahkuin eai leat ealli virusat, eaige sáhte dagahit koronainfekšuvna. Lea buorre suodjalus duođalaš buozalmasvuoda vuostá golbma vahku vuosttaš boahkuheami maŋŋil. Ávžžuhuvvo ahte addojuvvojit guokte dosa mánáide 5-15 jagi geain lea duođalaš dávda vuodus. Eará mánáide 5-15 jagi ii leat ávžžuhus, muhto fáldat 1 dahje 2 boahkutdosa jus sii ja sin ovddasteaddjit dan háliidit. Go ovdal lea leamaš covid-19 de dat vástida ovttá boahkutdosa ja unnida dárbbu eanet boahkuhepmái. Sidjiide geat válljejit boahkuheami, árvoštallá Álbmotdearvvašvuodainstituhtta ahte okta dosa lea dat mii dagaha buoremus ávke-vahátbalánsa dán ahkejovkui. Jus dosa 2 addo, lea ovdamunni ahte lea 8-12 vahku dosaid gaska. Unnidan dihte liigeváikkhusaid.

Lea ollu máhttu dábalaš liigeváikkhusaid birra maŋŋil boahkuheami. Eanaš liigeváikkhusat bohciidit 1-2 beavvi maŋŋá boahkuheami, dat lea láivvit/moderáhta ja nohket moatti beavvis. Muhtimat ožžot garrasat liigeváikkhusaid. Dábalaš liigeváikkhusat leat ahte bávččaga ja bohtana gokko lea čuggejuvvo, váibasat, oaivebávččas, deahkkebákčasat, ahte galbmo, láđasbákčasat ja feber. Muhtimat ožžot allergijalaš reakšuvnain. Vejolaš liigeváikkhusan lea raporterejuvvo ahte nuorra nissoniin leat mánnodávdaminstarat rievdan maŋŋá koronaboahkuheami. Dá lea ášši mii čuovvulahtto.

Før vaksinasjon

Hárvenaš háviid sáhtta váibmodeahkki dahje váibmoskidni vuolšut (myokardihtta/perikardihtta) maŋŋá boahkuheami. Dát bohciida dávjjimusat ovttá vahku siste dan rájes go lea ožžon nuppi dosa, dá ii leat bistevaš dilli ja eatnašat dearvvasmuvvet mánu siste. Dalle šaddet váibmobákčasat, lossat vuoiŋnat, váibmu julká garrasat ja feber. Ferte mannat doaktára lusa jus vásiha dáid dávdamearkkaid. Váibmodoaktárat Norggas leat árvoštallan ahte koronadávda sáhtta muhtimiidda váikkuhit váibmui duođaleabbo go earáide, go dat mii sáhtta bohciidit maŋŋá boahkuheami, ja ahte dat liigeváikkhus ii berre hehttet mánáid ja nuoraid fállujuvvoimis boahkuid. Ii sáhte dadjat ahte eai gávdno eará hárvenaš liigeváikkhusat.

Ovdal boahkuheami

Lea eaktodáhtolaš boahkuvvot. Sii geat eai leat vel deavdán 16 jagi, dárbbasit ovddasteaddji miehtama boahkuhepmái. Go lea oktasaš váhnenovddasvástádus de ferteba goappašagat miehtat. Maidái mánáin vuollel 16 jagi lea riekti oazžut dieđuid ja galgá guldalit sin oaivila sin agi ja rávasmuvvama vuodul. Atte dieđu jus mánná ovdal lea ožžon duođalaš allergijalaš reakšuvna, dahje ožžon eará boahkuid unnitgo ovttá vahku áigi. Makkár dearvvašvuodadil mat dagahit ahte ii berre boahkuvvot dahje ahte lea dárbu liigeárvoštallamii, leat čilgejuvvo [iešdieđáhusskovis](#). Heivehuvvo dieđut mánáide ja dárkilat dieđut koronaboahkuheami birra mánáide gávnnat [fhi.no/kvp](#) .

Gaikko dáikko:

Máná namma: _____ Riegádanáhtton : _____

Mun/moai háliidetne ahte mu/munno mánná boahkuvvot covid-19 vuostá

Russe guđemuš dosii dál mihttojuvvo: _____
Dosa 1
Dosa 2

Ovddasteaddji geas lea váhnenovddasvástádus: Ovddasteaddji 1: _____ Ovddasteaddji 2: _____

Ovddasteaddji 1: Olles namma (čále čielgasit): _____

Ovddasteaddji 1: Vuolláičála: _____ Telefvdnnummar: _____

Ovddasteaddji 2: Olles namma (čále čielgasit): _____

Ovddasteaddji 2: Vuolláičála: _____ Telefvdnnummar: _____

Vejolaččat dieđut boahkuheaddjái: